

LIFE Population level management and
DINALP conservation of brown bears in northern
BEAR Dinaric Mountains and the Alps

LIFE13 NAT/SI/000550

POROČILO O ZAZNANIH NELEGALNIH ODLAGALIŠČIH S POMOČJO TELEMETRIJE

***Akcija C.1: Preprečevanje konfliktov
na območju »vročih točk« – organski
odpadki***

Marec, 2019

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE
Slovenia Forest Service

Univerza v Ljubljani

Avtorji:

Vesna Oražem, Urša Fležar, Dejan Bordjan

Pri pripravi poročila je sodeloval tudi:

Rok Černe

Kazalo vsebine

Abstract	3
1. Uvod	4
2. Podatki iz telemetrije in pregled lokacij na terenu	5
2.1 Aktivnost medvedov	5
3. Rezultati	7
3.1 Občina Ilirska Bistrica	7
3.1 Občina Sodražica	9
4. Zaključki	10
5. Literatura	11

Abstract

To observe the activities of brown bears, within action D.1, individual bears were equipped with radio collars. A part of the telemetry data gathered were used to examine the underlying reasons of bears approaching the vicinity of human settlements and was used in action C.1 to detect possible illegal dumpsites. We found one active illegal landfill site in Gornji Zemon, a settlement in Municipality of Ilirska Bistrica. The detected site is located in the immediate vicinity of a children's playground. Moreover, we detected two smaller, inactive dumpsites in the same settlement surroundings. Bears were also detected to repeatedly visit two settlements, Žimarice and Globel, in Municipality of Sodražica however, we found no active illegal landfills there. The main attractants for bears were unfenced orchards and unprotected garbage cans or compost bins. Some smaller illegal dumpsites were also detected, but their presence was not permanent during the monitoring period. We started to communicate the issue with the local communities on a local level. We strive to communicate all our project activities based on bottom-up approach. We sent the Municipality of Ilirska Bistrica a letter regarding the problem of illegal dumpsite. They responded immediately and call the local community to remediate the area. To ensure long-term solutions, we offered help in implementing the preventive measures, such as bear-proof containers and compost bins. Additionally, workshops and presentations for the local community will be held to raise awareness, induce knowledge and, consequently, generate more pro-environmental behavior. In the area of Sodražica the communication with the local community resulted in a cleaning action, organized by the Touristic society of Sodražica in March 2019. We informed them about the locations of the detected illegal dumpsites and distributed the project leaflet "Keep bears wild and away from human food" for further distribution among the participants. Our local project expert and Slovenia Forest Service employees from the regional unit helped us with the awareness raising. All the dumpsites were checked and cleaned, if necessary. Additional workshops and presentations for the local communities will be held in May 2019, on the "Day of three generations", organized by the local primary and secondary school.

1. Uvod

Populacijo rjavega medveda lahko uspešno ohranjamo le, če izhajamo iz sobivanja človeka in medveda (Carter in Linnell, 2016). Konfliktne situacije, kot so približevanje in zahajanje medvedov v naselja, vodijo k nižji toleranci prebivalcev z območja stalne naseljenosti vrste (Dickman in sod., 2013; Kansky in Knight, 2014). Medvedi zaradi oportunistične prehrane in hkrati dobrega pomnjenja, zelo hitro odkrijejo lahko dostopne vire hrane. Hrana človeškega izvora, kot so komunalni odpadki, odpadna embalaža, kompostirani in klavniški odpadki predstavljajo medvedom lahko dostopen vir hrane. Vsak dostop do tovrstnih virov hrane zanje predstavlja nagrado, zaradi česar se na lokacijo vedno znova vračajo. Medvedi so zelo inteligentne živali, ki vsako izkušnjo dobro pomnijo. Ob ponavljajočih se zahajanjih v bližino naselij lahko medvedi s časoma izgubijo strah pred človekom, t. i. plašnost, kar se kaže v povečani dnevni aktivnosti, približevanje ljudem na krajše razdalje in pomanjkanje odziva umika ob srečanju. Če medvedi pričnejo bližino človeka povezovati z virom hrane, lahko tovrstna stopnjujoča se vedenja vodijo v konflikte (Cozzi in sod., 2016; Jerina in sod., 2012).

Poleg implementacije preventivnih ukrepov, medovarnih kompostnikov in smetnjakov, smo na »vročih točkah« v okviru akcije C.1 izvedli številne komunikacijske aktivnosti za ozaveščanje lokalnega prebivalstva. Poleg omenjenih aktivnosti smo pristopiti tudi k problematiki ilegalnih odlagališč odpadkov. S pomočjo medvedov, opremljenih s telemetrijskimi ovraticami, katerih gibanje in vedenje smo spremljali, je bilo v okviru akcije D.1 odkritih nekaj točk, kamor so se medvedi, zaradi dostopnih antropogenih virov hrane, vračali. Predvsem ilegalna odlagališča so, zaradi pogosto prisotnih klavniških odpadkov, izredno privlačna za medvede. Navadno se nahajajo v neposredni bližini naselij, kamor medvedi nato pogosto zahajajo. Eden izmed ciljev akcije C.1 je bil zato s pomočjo telemetrije prepoznati lokacije in številčnost ilegalnih odlagališč. S približevanjem naseljem in problematičnim vedenjem medvedov je pogojena tudi strpnost lokalnega prebivalstva. Le s poznavanjem in razumevanjem dejavnikov nastanka konfliktnih situacij se lahko učinkovito lotimo njihovega reševanja in preprečevanja v bodoče.

2. Telemetrični podatki in pregled lokacij na terenu

Na območju južne Slovenije med Ilirsko Bistrico in Sodražico smo v sklopu akcije D.1 s pomočjo telemetričnih ovratnic v obdobju treh let spremljali gibanje enajstih medvedov. Opremljeni medvedi so bili po konfliktnosti zelo različni, od zelo nekonfliktne medvedke na območju Snežniške planote nad Ilirsko Bistrico, do zelo konfliktnega samca, ki je bil dvakrat preseljen in na koncu odstreljen. Skupaj se je nabralo nekaj manj kot 30.000 lokacij medvedov. Med temi točkami smo izbrali naključen vzorec točk po prednostni metodi. Stratifikacija je bila narejena v projektu telemetrije medvedov (Jerina in sod. 2012) po principu, bližje kot je bila točka urbanim površinam (naseljem, hišam ali cestam) ter manjša kot je bila gozdnatost, večja verjetnost je bila za njeno izbiro. Na ta način smo izbrali in na terenu pregledali **124 lokacij**.

Po izbiri smo pregledali še razporeditev vseh točk posameznega medveda na zemljevidu in to primerjali z izbranimi točkami. V primeru, da se je pojavil skupek (»Cluster«) točk, ki ni bil zajet z izbranimi točkami, je bil v oddaljenosti manj kot 1km od naselja in ni bil na krmišču, smo točko izbrali ročno. Kot skupek točk smo smatrali vsako zgostitev 5 ali več točk, ki so bila zabeležena v obdobju enega meseca. Na ta način izbranih in na terenu pregledanih je bilo še **dodatnih 10 točk**.

Ob tem smo izbrali in pregledali še **65 kontrolnih točk**, ki smo jih naključno izbrali znotraj pojavljanja posameznega medveda. Izbrane lokacije smo obiskali v povprečju manj kot 14 dni in največ mesec dni po zaznani prisotnosti medveda. Na terenu smo natančno popisali prisotnost virov hrane po vnaprej določenem protokolu (Priloga 1 – obrazec). Popisni obrazec je bil enak obrazcu, ki je bil narejen v okviru projekta telemetrije medvedov (Jerina in sod. 2012). Tekom aktivnosti smo tako pregledali **40 lokacij v letu 2017** in **6 v letu 2018**.

2.1 Aktivnost medvedov

Medvedka, poimenovana »Stare Gomance«, je bila opremljena z ovratnico in spremljana v obdobju od 3. 6. 2016 do 2. 9. 2018, ko je ovratnica prenehala oddajati. V tem času je bilo zbranih 18.824 lokacij njenega gibanja. Osrednji del njenega domačega okoliša predstavlja rob Snežniške planote južno in zahodno od Snežnika. V letu 2017, ko je bilo v naravi zelo malo razpoložljivih virov hrane, se je medvedka spustila s planote v dolino reke Reke ter v Brkine. Tam se je dalj časa prehranjevala z oreški kostanja, ki so tam bogato obrodili. S planote se je spustila 22. 8. 2017 in se 5. 9. 2017 vrnila nazaj. V tem obdobju je bila njena prisotnost zabeležena tudi v okolici naselja Gornji Zemon (karta 1), na območju občine Ilirska Bistrica. Prvič je bila ob naselju zabeležena 25. 8. 2017 in sicer na severni strani ob igrišču. Tja se je vrnila še 31. 8., 1. 9. ter 2. 9. 2017. Skupaj smo tam zabeležili 30 lokacij od tega 14 tik ob igrišču. Iz posameznih lokacij lahko razberemo, da se je tam zadrževala tudi v večernih urah, ko je sicer še bilo svetlo (najbolj zgodaj npr.: ob 18h).

Spomladi 2018 se je medvedka ponovno spustila s planote, in sicer 21. 4. in se vrnila nazaj 7. 5. 2018 ter ponovno obiskala naselje Gornji Zemon. V tem času je bilo ponovno odčitanih 11 lokacij v bližini naselja, dve ponovno tik ob igrišču na severni strani naselja. Obe sta bili tam 1. 5. 2018 ponoči, ko se je medvedka tam zadržala vsaj dve uri.

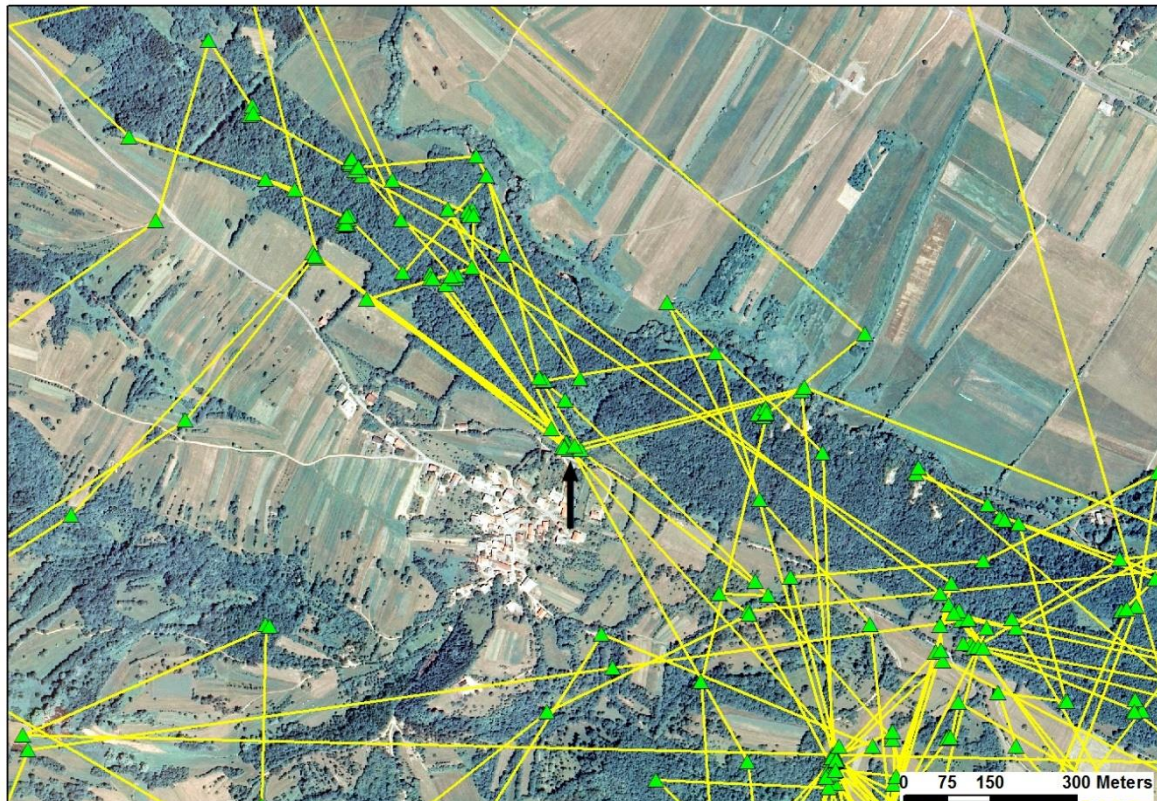

Karta 1: lokacije prisotnosti medvedke »Stare Gomance« na območju naselja Gornji Zemon.

3. Rezultati

3.1 Občina Ilirska Bistrica

S pomočjo telemetrijskih podatkov, pridobljenih v okviru akcije D.1, smo na območju občine Ilirska Bistrica zaznali eno večje (velikosti prbl. 400 m²) (karta 2) in dve manjši nelegalni odlagališči odpadkov, in sicer na obrobju naselja Gornji Zemon.

Karta 2: podatki gibanja medvedov pri Gornjem Zemonu, pridobljenih s pomočjo telemetrije. Črna puščica označuje večje nelegalno odlagališče.

Večje odlagališče se nahaja ob neposredni bližini otroškega igrišča, balinišča in urejenega prostora za papirnate in steklene odpadke (fotografija 1), ki pa sicer ne deluje vzdrževan. V seriji terenskih pregledov odlagališča, ki smo jih opravili tekom let 2017-2019, smo vsakič opazili sveže odložene smeti, predvsem organskega izvora (fotografije 2-5), kar jasno kaže na to, da je odlagališče v aktivni uporabi. Na odlagališču je bilo tudi veliko kosovnega odpada in embalaže. Nekaj deset metrov stran od glavnega odlagališča smo našli odložene tudi kadavre domačih živali (ovc), glede na razpršenost odpadkov po okolici odlagališča pa je bilo razvidno, da predvsem nerazgradljive plovne smeti (tršo in mehkejšo plastiko) ob močnejših padavinah meteorna voda odnaša po terenu navzdol proti reki Reki.

Medvedka je večje odlagališče obiskala tako jeseni 2017, kot tudi pomladi 2018. Čeprav se je na območju gibala predvsem ponoči, se je tam pojavila tudi v večernem času. Glede na bližino objektov za prostočasne aktivnosti, ki so večinoma v rabi v popoldanskem času, v takem primeru obstaja večja verjetnost, da pride do naključnega srečanja medveda in človeka.

Fotografija 1: Lokacija nelegalnega odlagališča v Gornjem Zemonu tik ob igrišču.

Fotografije 2-5: Pregled nelegalnega odlagališča v Gornjem Zemonu na dan 22. 2. 2019.

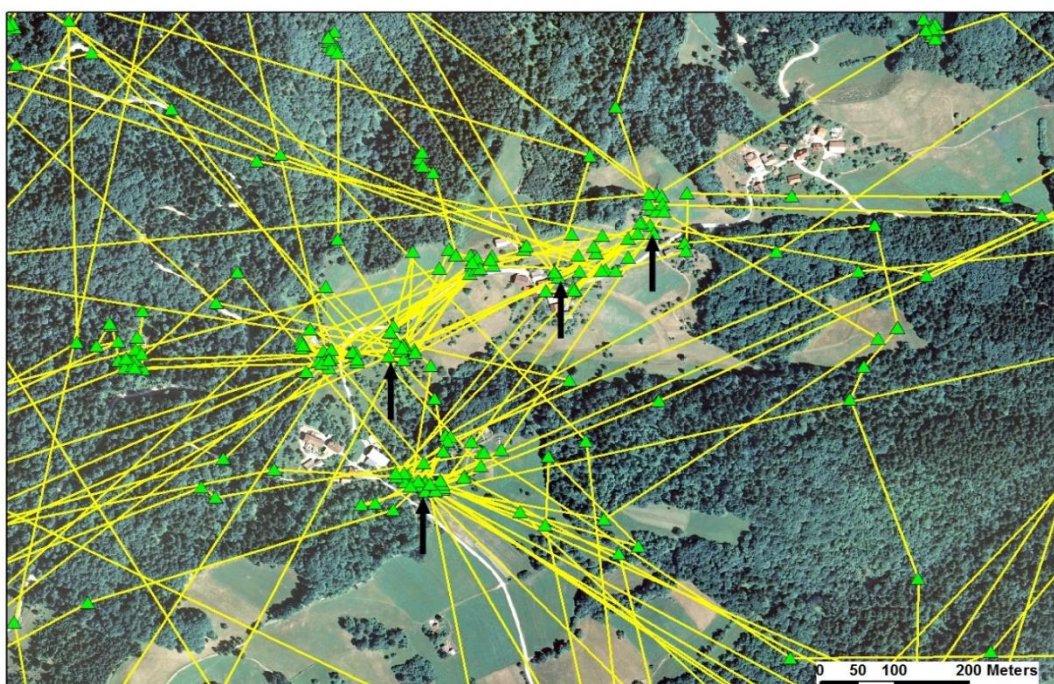
Sveže odložene odpadke smo opazili tudi na ostalih dveh manjših odlagališčih na JZ in JV delu vasi. V obeh primerih so bili prisotni organski odpadki, v enem primeru smo našli tudi starejše kadavre pašnih živali (ovc) (fotografiji 6-7). Medvedka je te lokacije obiskala redkeje, na zadnjem pregledu lokacij pa ni bilo razvidno, da sta odlagališči stalno aktivni.

Fotografije 6-7: Starejši kadavri pašnih živali na obrobju naselja Gornji Zemon na dan 22. 2. 2019.

3.1 Občina Sodražica

V občini Sodražica nismo zaznali aktivnega nelegalnega odlagališča. V večini primerov so medvedi zahajali v bližino naselij, predvsem Žimaric in Globeli, zaradi nezavarovanih ali neustrezno varovanih sadovnjakov (karta 3) in odpadkov. V neposredni bližini omenjenih naselij smo ob pregledu na terenu našli tudi nekaj nelegalno odvrženih smeti, katerih pa ob naslednjih pregledih nismo več zaznali.

Karta 3: podatki gibanja medvedov v neposredni okolici naselja Žimarice, pridobljenih s pomočjo telemetrije. Črne puščice označujejo nezaščitene ali neustrezno zaščitene sadovnjake.

4. Zaključki

Ker je nelegalno odlaganje odpadkov težko nadzorovati, je ozaveščanje prebivalcev, izobraževanje in s tem vplivanje na pro-okoljsko vedenje, ključnega pomena. Menimo, da je dolgoročno učinkovit le induktiven (t.i. »bottom-up«) pristop, pri katerem najprej vključimo lokalne prebivalce, nato problem rešujemo na višjih nivojih. Zato smo o znanem večjem aktivnem in dveh manjših nelegalnih odlagališčih nemudoma obvestili občino Ilirska Bistrica in ponudili pomoč pri odstranitvi odpadkov in dolgoročnemu reševanju problema. Na naš poziv so se odzvali takoj in pozvali krajevno skupnost Gornji Zemon, da v najkrajšem času sanira nelegalna odlagališča. V skupnosti bomo v prihodnje izvedli dodatne delavnice in predstavitve, namenjene ozaveščanju o učinkovitih ukrepih in ravnanjih za odvratanje medvedov od naselij.

Kljub temu, da v občini Sodražica po več obiskih nismo zaznali aktivnih nelegalnih odlagališč, smo navezali stik s Turističnim društvom Sodražica, ki je v marcu 2019, organiziralo občinsko čistilno akcijo. Organizatorjem smo sporočili lokacije, na katerih smo v preteklih letih zaznali nelegalno odložene odpadke in priskrbeli zloženke [Preprečimo medvedom dostop do hrane človeškega izvora](#) za udeležence akcije (fotografija 8). S pomočjo pristojne Krajevne enote Zavoda za gozdove Slovenije in lokalne pomočnice projekta, smo udeležence dodatno informirali o problematiki in pomembnosti preprečevanja dostopa medvedom do hrane človeškega (t.i. antropogenega) izvora, da bi omejili njihovo zahajanje v bližino naselij. Problematiko nelegalnega odlaganja odpadkov in učinkovite ukrepe za preprečevanje dostopa do odpadnih virov hrane bomo prebivalcev občine ponovno predstavili 11. 5. 2019, na Dnevu druženja treh generacij, ki poteka v organizaciji OŠ dr. Ivana Prijatelja Sodražica.

Fotografija 8: udeleženci lokalne čistilne akcije, učenci OŠ dr. Ivana Prijatelja Sodražica (foto: Mojca Vesel, lokalna pomočnica na območju občin Sodražica in Ribnica).

5. Uporabljena literatura

Carter, N. H., Linnell, J. D. C. (2016). Co-Adaptation Is Key to Coexisting with Large Carnivores. *Science and Society*, 31(8): pp. 575-578.

Cozzi, G., Chynoweth, M., Kusak, J., Çoban, E., Ozgul, A., Şekercioğlu, C. H. (2016). Anthropogenic food resources foster the coexistence of distinct life history strategies: year-round sedentary and migratory brown bears. *Journal of Zoology*, 300(2): pp. 142-150.

Dickman, A., Marchini, S., Manfredo, M. (2013). The human dimension in addressing conflict with large carnivores. V: MacDonald, D. W. in Willis, K. J. (ur.). *Key Topics in Conservation Biology*, 2. izdaja, Poglavlje: The importance of the human dimension in addressing conflict with large carnivores, Založnik: Wiley-Blackwell.

Jerina, K., Krofel, M., Stergar, M., & Videmšek, U. (2012). Preučevanje dejavnikov habituacije rjavega medveda na človeka z uporabo GPS telemetrije, Končno poročilo – povzetek za uporabnike. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive vire, pp. 18.

Kansky, R., Knight, A. T. (2014). Key factors driving attitudes towards large mammals in conflict with humans. *Biological Conservation*, 179, pp. 93-105.

PRILOGA 1**POPIJNI LIST - LOKACIJE MEDVEDOV – v 4.6**

1. **Šifra*** (ovratnica-leto-mesec-dan-ura): _____
Izbor lokacije*: naključno izbrana, ročno izbrana, kontrolna
2. **Datum popisa:** _____ **Popisovalci:** _____
3. **Najbližji človeški objekt*:** _____ **Oddaljenost od lokacije:** _____m
4. **Cestna infrastruktura** (do 10 m): asfaltna cesta; makadamska cesta; kolovoz; pot; nič
5. **Najbližja stalno naseljena hiša oddaljena*:** _____m; se jo vidi iz lokacije: DA, NE
6. **Vegetacija*:**
_____ % **gozda** (površine v radiju 50 m pokrite z drevesi, ki imajo premer debela večji od 10 cm)
 mešan/ iglast/ listnat   **Dominante vrste:** bukev, jelka, smreka, javor, hrast, _____
 redke (povpreč. radialja med drevesi 5-20 m); srednje (2-5m); gost (<2m)
 drogovnjak   debeljak   dvofazni sestoj   sestoj v obnavljanju
(Ø=10-30cm, pomladek < 35%) (>30 cm; poml. < 35 %) (drogovnjak & debeljak) (pomladek > 35 % pokrovnosti)
Podrast pokritost površine v radiju 11,3 m: _____%,
(višja od 50 cm) - povprečna višina: _____cm, delež iglavcev v podrasti: _____ %
_____ % **goščave** (delež površine v radiju 50 m pokrite z grmičevjem ali mladovjem; premer debel manjši od 10 cm)
_____ % **travišč** (delež površine v radiju 50 m brez lesnatih rastlin)
_____ % **urbanih površin** (delež površine v radiju 50 m) ; **Opomba:** _____
_____ % **obdelanih površin - poljščine** (delež površine v radiju 50 m)
 jasa rob (kritje - odprto)
7. **Vidljivost***: (število korakov v smer):   **S:**_____,   **V:**_____,   **J:**_____,   **Z:**_____
8. **Relief*:**
Razgibanost reliefa: makro: velika   zmerna   majhna
   mikro: velika   zmerna   majhna
 globoka tla
 plitva tla s posameznimi kamni oz skalami
 skalovit relief s posameznimi lečami rendzine
 izrazit sklalovit relief s spodmoli, vrtačami, jamami, prelomi
 strme skale oziroma prepadne stene
Ocena deleža **skalnate površine** v radiju 11.3 m: <10 %   10-25%   25-50%   50-75 %   >75%
 vrh, ravnina, dolina, pobočje   **Ekspozicija*:** _____
- PRISOTNOST STRUKTUR**:** greben, rob stene(>4m), skalna polica (<4m);
 spodmol, brlog, vrtača, udornica (koliševka, kukava)
9. **Vodni viri*:** niso prisotni   kaluža   kal   potok   reka   jezero/akumulacija
Oddaljenost vodnega vira od lokacije: _____m

10. Znaki prisotnosti medveda:

- jih ni
- stopinje (ocenjeno število medvedov: _____ širina sprednje šape: _____ cm; fotodoc)
- iztrebek (vsebina iztrebka: _____; vzeti vzorec za genetiko; fotodoc)
- dlaka medveda (vzeti vzorec za genetiko)
- ugrizi ali sledi krepeljcev (na katerem predmetu: _____; fotodoc)

11. Medved je na tej lokaciji iskal hrano: DA NI ZNAKOV HRANJENJA

12. Prisotnost potencialnih virov hrane (obvezno preveri iz seznama na listu 3 in 4):

- naravni viri (izpolni list 3)
- antropogeni viri (izpolni list 4)
- niso prisotni

13. Opombe in dodatni opisi:

Šifra (ovratnica-leto-mesec-dan-ura): _____

NARAVNI VIRI HRANE:

14. Rastline / Deli rastlin*:

- Žir – *Fagus sylvatica*   < 10/0.25 m²   > 10/0.25 m²
- Želod – *Quercus* spp.   < 10/0.25 m²   > 10/0.25 m²
- Kostanj – *Castanea sativa*   < 10/0.25 m²   > 10/0.25 m²
- Čemaž – *Allium ursinum*;
- Oslad – *Filipendula* (navadni oslad – *F. vulgaris*)
- Robide in maline – *Rubus* spp.
- Navadna regačica (*Aegopodium podagraria*)
- Jagodnjak – *Fragaria* spp.
- Vakciniije – *Vaccinium* spp. (borovnice, brusnice itd.)
- Plodonosne grmovnice (*Amelanchier*, *Cornus*, *Cotonaster*, *Crataegus*, *Rosa*, *Sambucus*)
- Divje sadno drevje (*Malus*, *Prunus*, *Sorbus*, *Viburnum*)
- Preslice (*Equisetum*)

Present / Eaten

15. Nevretenčarji

- mravljišče: prisotno;   razkopano;   ocenjen premer _____ cm;   fotodoc
- gnezdo os: prisotno;   razkopano;   fotodoc
- gnezdo čebel: prisotno;   razkopano;   fotodoc
- razkopan strohneli les: prisoten;   sveže razkopan;   fotodoc

16. Živalski rov

Vrsta: _____ znaki prisotnosti: _____   fotodoc

17. Truplo vretenčarja umrlega naravne smrti (za domače ali divje živali, ki jih je ubil človek izpolni rubriko o klavniških odpadkih pri antropogenih virih hrane):

Vrsta: _____ vzrok smrti: _____   fotodoc

Ocenjen čas od smrti: _____ dni; _____ % trupla požrt

18. Drugi naravni viri hrane: fotodoc

Vir: _____ Koordinate: x = _____ y = _____ oddaljenost od lokacije medveda: _____ m

Vir: _____ Koordinate: x = _____ y = _____ oddaljenost od lokacije medveda: _____ m

Vir: _____ Koordinate: x = _____ y = _____ oddaljenost od lokacije medveda: _____ m

(če prisotnih več potencialnih virov hrane, vzemi lokacijo za vsakega od njih!)

Šifra (ovratnica-let-mesec-dan-ura): _____

POTENCIALNI ANTROPOGENI VIRI HRANE:

- krmišče – herkules; jasli; betonski bazen; boben; podest s koritom
 prisotna hrana: koruza; meso (divjad; domače živali); sadje; silaža; seno;
 druga hrana: _____; ocenjena količina preostanka hrane: _____ kg; fotodoc
- smetnjak – manjši (ca. 100 L); večji (ca. 500 L); večji kontejner; plastičen; kovinski
 razni odpadki; organski odpadki; embalaža; dodaten opis: _____
 smeti bile preko vrha smetnjaka; smeti bile tudi po tleh; smetnjak prevrnjen; fotodoc
- smetišče: uradno / ilegalno; približna velikost: _____ m² način varovanja: _____ fotodoc
- smeti – vsebina: razni odpadki; organski odpadki; embalaža; fotodoc
 opis in mesto: _____
- prostor za piknik: začasen / stalen; prisotne sveže smeti: DA / NE; ostanki hrane DA / NE;
 po oceni nazadnje obiskan pred: _____ dnevi; v bližini hiša(baraka): DA / NE fotodoc
- klavniški odpadki – vrsta živali: _____ ocenjena količina: _____ kg; fotodoc
 ocenjena starost: _____ dni; opis in mesto: _____
- silažna bala – število: _____ od tega poškodovanih: _____; način varovanja: _____ fotodoc
- čebelnjak – tip: stalen začasen (tovornjak) testni; številka prostora: _____
 dvignjen od tal za: _____ m; drugi načini varovanja: _____ fotodoc
- domače živali: vrsta: _____ ocenjeno število (za vsako vrsto, če več): _____
 medved napadel, št. trupel: _____ fotodoc; način dostopa: _____
- pašnik – zavarovan/ograjen z (material, št. žic, višina, elekrika): fotodoc ograde
-
- hlev / kurnik - medved vdrl; medved poskušal vdreti fotodoc
- živalska krma – katera: _____; način skladiščenja: _____ foto
- sadovnjak – vrsta sadja: _____ št. dreves: _____ način varovanja: _____ foto
- njiva / vrt – vrsta poljščine: _____ velikost njive: _____ m²;
 način varovanja: _____ fotodoc
- kompost – velikost: _____ x _____ x _____ m; način varovanja: _____ fotodoc
- travnik – seno; detelja; oddaljenost od roba gozda: _____ m; fotodoc
- ostali viri hrane: _____ fotodoc
- Vir: _____ Koordinate: x = _____ y = _____ oddaljenost od lokacije medveda: _____ m
 Vir: _____ Koordinate: x = _____ y = _____ oddaljenost od lokacije medveda: _____ m
 Vir: _____ Koordinate: x = _____ y = _____ oddaljenost od lokacije medveda: _____ m
 (če prisotnih več potencialnih virov hrane, vzemi lokacijo za vsakega od njih!)